

Utbildningsinspektion i Köpmanholmensskolan, förskoleklass och grundskola årskurs 1–6

Innehåll

Inledning	1
Underlag	1
Beskrivning av skolan	2
Sammanfattande bedömning	2
Bedömning av resultaten	3
Bedömning av genomförandet	4
Bedömning av förutsättningarna	7

Inledning

Skolverket har granskat verksamheten i och besökt Köpmanholmensskolan den 11–12 oktober 2006. I slutet av denna rapport framgår vilka som varit ansvariga för utbildningsinspektionen.

Inspektionen avser att visa hur verksamheten genomförs samt dess förutsättningar och resultat. Bedömningarna av kvaliteten och av hur väl verksamheten uppfyller statens krav görs utifrån skollagen, läroplanen/läroplanerna och övriga författningar för det offentliga skolväsendet. Information om inspektionen finns i separata material och på Skolverkets webbplats (www.skolverket.se/Inspektion).

Kommunen har ansvar för att de brister inspektörerna lyfter fram i den sammanfattande bedömningen åtgärdas. Åtgärderna skall redovisas till Skolverket inom tre månader vilket framgår av Skolverkets beslut. Skolverket följer också upp effekterna av inspektionen inom två år.

Denna skriftliga rapport kompletteras med muntlig återrapportering av de ansvariga inspektörerna.

Underlag

Underlaget för inspektörernas bedömning är dels dokument från Örnsköldsviks kommun och Köpmanholmensskolan, dels den information som samlats in under besöket. Rapporten grundas även på annan information om kommunen och skolan från exempelvis Skolverkets nationella uppföljningssystem.

I Köpmanholmensskolan intervjuades rektor, elevvårdsteam, lärare, personal i förskoleklass/fritidsverksamhet, elever samt föräldrar med barn i olika årskurser. Inspektörerna besökte lektioner i samtliga årskurser. Även andra iakttagelser i skolmiljön och studier av dokument som finns på skolan utgör underlag för kvalitetsbedömningen.

Rektor har tagit del av och givits möjlighet att lämna synpunkter på sakuppgifter i rapporten.

Beskrivning av skolan

Köpmanholmenskolan	Antal barn
Skolbarnsomsorg	57
Förskoleklass	20
Grundskola	146

Utbildningen vid Köpmanholmenskolan omfattar 223 barn i förskoleklass och grundskola årskurserna 1–6. Skolbarnsomsorgen är lokal- och verksamhetsmässigt integrerad. Förskoleverksamheten omfattar fyra grupper. Förskoleverksamheten redovisas dock separat i kommunrapporten. Köpmanholmenskolan ingår i Nätra rektorsområde som omfattar Sidensjö skola (1–6), Bjästa skola (1–9) samt förskoleklasser.

Köpmanholmenskolan består av en huvudbyggnad, Röda skolan, från 50-talet som trots sin ålder upplevs välhållen i avsaknad av klotter och förstörelse. F–2 verksamheten, Holmengården, ligger i en separat byggnad där också elevmatsal och simhall är belägna. På skolområdet ligger också en större gymnastiksal tillika sporthall för orten. Personal och elever beskriver inomhusmiljön som trivsamt och lugnt. Utemiljön erbjuder stora lektytor med närhet till skog och natur.

Sammanfattande bedömning

Bedömningarna av kvaliteten i utbildningen vid Köpmanholmenskolan och av hur väl verksamheten uppfyller statens krav görs utifrån skollagen, läroplanen/läroplanerna och övriga skolförfattningar.

Inspektörerna bedömer att lärandemiljön vid Köpmanholmenskolan kännetecknas av trygga, harmoniska elever i ett tillåtande pedagogiskt klimat. Elevernas kunskapsutveckling följs upp både genom utvecklingssamtal, diagnoser i svenska, engelska och matematik i årskurs 2 samt nationella prov i svenska, engelska och matematik i årskurs 5 samt sociala mål. Skolan bör dock bli tydligare i att kommunicera utvecklingen i de övriga ämnena. De måste också genomföra de individuella utvecklingsplanerna (IUP). Skolan har ett tydligt system för att upptäcka elever i behov av särskilt stöd. Resultaten på de nationella proven visar att behovet vid skolan är ansenligt, vilket också bekräftas av intervjuerna. Skolan bör därför säkerställa att alla elever i behov av särskilt stöd får detta. Stämningen vid skolan beskrivs av personal och elever som vänlig, öppen och tillåtande. Resultatet av terminsvisa trivselenkäter bekräftar också detta. Arbetet med värdegrunden är väl förankrat hos elever, personal och föräldrar. Inspektörerna påpekar att skolan måste utarbeta en likabehandlingsplan och att kommunicera den. Skolan måste också utarbeta en egen gemensam arbetsplan och en kvalitetsredovisning för skolan.

Inspektörerna bedömer att nedan angivna brister snarast måste åtgärdas.

- Skolan ger inte alla elever det stöd de har rätt till. (5 kap. 1 § grundskoleförordningen)

- Skolan genomför inte elevens val (2 kap. 19 – 20 §§ grundskoleförordningen).
- Skolan upprättar inte någon egen skriftlig kvalitetsredovisning som ett led i den kontinuerliga uppföljningen och utvärderingen av verksamheten. (förordningen om kvalitetsredovisning inom skolväsendet m.m.).
- Skolan har inte en arbetsplan för genomförandet av de fastställda målen för utbildningen (2 kap. 23 § grundskoleförordningen).
- Skolan upprättar inte individuella utvecklingsplaner för alla elever. (7 kap. 2 § grundskoleförordningen).

Inspektörerna bedömer att det finns behov av förbättringsinsatser på skolan inom följande områden.

- Åtgärdsprogrammen för elever i behov av särskilt stöd.
- Elevernas och föräldrarnas kännedom om målen i samtliga ämnen.
- Användandet av datorer i undervisningen.
- Informationen om rätten till modersmålsundervisning och studiehandledning.
- Informationen om rätten för föräldrar till 6-åringar att välja andra alternativ än förskoleklass.
- Föräldrars och elevers delaktighet vid framtagandet av skolans gemensamma ordningsregler.
- Skolans analys av elevernas resultat.

Bedömning av resultaten

Inspektörerna har granskat hur väl skolans elever utvecklar kunskaper, normer och värden enligt de nationella målen för lärandet särskilt angivna i skollagen, läroplanen/läroplanerna, de nationella kursplanerna och programmålen.

Kunskap, utveckling och lärande

I grundskolan följs kunskapsutvecklingen upp genom diagnoser i årskurs 2 och nationella prov i svenska, engelska och matematik i årskurs 5. Skolans egna siffror av de nationella proven i årskurs 5 visar att det finns relativt många barn i behov av särskilt stöd i svenska, matematik och engelska vilket också bekräftas vid intervjuerna. På de nationella proven i årskurs 5 har 16 procent inte uppnått målen i svenska, 16 procent i matematik och sammantaget i engelska 25 procent. Bland dessa finns elever som inte bedöms kunna nå upp till grundskolans kunskapsmål. Enligt kunskapsprofilerna för årskurs 2 så är 88 procent mer eller mindre säkra på att skriva, 94 procent mer eller mindre säkra på att läsa och 94 procent mer eller mindre säkra på matematik.

Elevernas kunskapsutveckling i svenska, engelska, matematik och sociala mål följs upp vid utvecklingssamtalen. Målen följs upp i de individuella utvecklingsplanerna (IUP) där åtgärder lyfts fram för ökad måluppfyllelse i svenska, engelska och matematik. Vad gäller de övriga ämnena är återkoppling av måluppfyllelse otydlig. I skolans sammanställning av resultat både på diagnoser i årskurs 2 samt nationella prov i årskurs 5, framgår inte om det finns skillnader i utvecklingen mellan pojkar och flickor. Inspektörerna menar att skolan bör bli

tydligare i att kommunicera dessa till elever och föräldrar för att undvika en treämnesskola. Skolan bör också analysera resultaten för att se om det finns skillnader mellan pojkar och flickor. Även om det finns elever i behov av särskilt stöd så framgår det vid intervjuerna att eleverna tillägnar sig goda kunskaper och att de trivs med sin skola. Vid verksamhetsbesöken upplever inspektörerna undervisningen som varierande både i innehåll och i arbetsformer vilket bekräftas vid elevintervjuerna. De upplever lärandet som meningsfullt och intressant och betonar att de lär sig mycket.

Normer och värden

Stämningen vid skolan beskrivs av personal och elever som vänlig, öppen och tillåtande. Resultatet av terminsvisa trivselenkäter bekräftar också detta. Arbetet med värdegrunden är väl förankrat hos elever, personal och föräldrar. Sammantaget visar intervjuerna att eleverna har lärt sig ta hänsyn till varandra och vuxna, samt att hantera konflikter.

Inspektörerna finner att resultatet av skolans värdegrundarbete är mycket bra. Alla intervjuade inser vikten av att skolans likabehandlingsplan kommuniceras bättre än vad den för tillfället görs.

Ordningsregler finns utarbetade klassvis men inte för hela skolan. Skolan är medveten om att det från den 1 juli 2006 är krav på att det ska finnas ordningsregler på varje skola. Det är rektorn som ansvarar för att dessa tas fram tillsammans med lärare, övrig personal, samt företrädare för elevernas vårdnadshavare. All personal, alla elever och deras vårdnadshavare ska känna till vilka ordningsregler som gäller och vilka konsekvenserna blir om de inte följs. I det sammanhanget är det viktigt att skolan ser över det så kallade "bonussystemet" där elevernas flit och uppförande belönas med att slippa lektionstid och att exempelvis få baka kakor. Inspektörerna ställer sig frågande till att belöna elever med att minska undervisningstiden.

Bedömning av genomförandet

Inspektörerna har granskat arbetet med arbetsmiljön, föräldrarnas och elevernas delaktighet, innehåll, organisation och arbetssätt i undervisningen, individanpassning och stöd, utvärdering av lärandet, bedömning och betygssättning, kvalitetssäkring och förbättringsarbete, skolledning och intern kommunikation. Nationella riktlinjer för arbetet finns i skollagen, läroplanen/läroplanerna och i andra författningar för respektive skolform.

Arbetsmiljö och delaktighet

Skolan och rektorsområdet arbetar aktivt och systematiskt med värdegrundsarbetet kallat NAMO, Nätra Anti Mobbing Organisation. För att förstärka arbetet och att öka antalet vuxna i verksamheten, har skolan inlett ett samarbete med PRO som bistår med skolengagerade vuxna framförallt under rasterna. I arbetet med att motverka kränkande behandling följer skolans sin handlingsplan mot kränkande behandling. Handlingsplanen är känd av lärare och föräldrar men eleverna har inte samma kännedom om den även om de arbetar i enlighet med den. Skolan bör därför involvera eleverna mer. Skolans likabehandlingsplan var vid inspektionstillfället ännu inte klar men ett arbete pågår att ta fram denna. Även här behöver föräldrar och elever involveras. Den 15 oktober 2006 trädde nya bestämmelser i kraft som innebär att likabehandlingsplanen ska upprättas, följas upp och ses över under medverkan av barnen och eleverna vid den verk-

samhet för vilka planen gäller. Utformning och omfattningen av barnens eller elevernas deltagande skall anpassas efter deras ålder och mognad.

Pedagogisk verksamhet

Köpmanholmenskolans gemensamma utvecklingsområden är dokumentation/portfolio, utepedagogik, läs- och skrivutveckling. I alla utvecklingsområden finns en ambition att ha en helhetssyn på eleven och ha en röd tråd som löper genom hela verksamheten. Målarbetet kring denna idé är ständigt pågående. Skolan försöker också att arbeta i helheter och inte i delar enligt modellen, ”världen består inte av ämnen” vilket resulterat i ett tematiskt arbetssätt. Ett av skolans teman är utepedagogik där eleverna får både praktisk tillämpning av vad de lärt sig under lektionerna samt rörelse/idrott.

I Köpmanholmensskolan får eleverna i förskoleklasserna, de så kallade ”minietorna”, goda förutsättningar att utvecklas i den riktning som skolformen anger. Förskolans pedagogik med lek, musik, färg och form samt omsorg om barnen präglar verksamheten. Dessutom arbetar skolan aktivt med värdegrundsarbete och utepedagogik. Förskoleklasserna samarbetar dagligen med årskurs 1 och 2 i olika aktiviteter. Vid intervjuer framkommer att det är viktigt att se över tiden för planering, uppföljning och reflektion, så att den inte blir begränsande.

För elever i behov av särskilt stöd finns en tydlig organisation där rektor har ansvar för att utarbeta ett åtgärdsprogram vilket elev och vårdnadshavare deltar i. Eleverna får sedan delar av sin stödundervisning i Solrosen, en speciellt uppbyggd organisation med specialpedagogiskt utbildade lärare. Vid intervjuerna framkommer det att behovet är ansenligt större än resurserna tillåter. Alla elever kommer inte i åtnjutande av detta på grund av resursbrist. Inspektörerna vill betona att det är viktigt att säkerställa att elever i behov av särskilt stöd får stöd utifrån sina behov samt att åtgärdsprogrammen för barn i behov av särskilt stöd är kända av alla det berör.

Delaktighet och inflytande

Skolans formella elevdemokratiarbete är uppbyggt kring klassråd varje tisdag där elevernas förslag utgör dagordningen. Skolan har också ett matråd som behandlar matfrågor. Däremot finns inte elevråd eller skolråd. Skolan har inte heller något föräldraråd. Föräldrarnas inflytande sker via klassföräldrarnas möten med rektorn och under föräldramöten. De frågor som tas upp på föräldramöten är förberedda av rektor och lärare men mötet leds av föräldrarna. Inspektörerna menar att det är viktigt att ha en så aktiv föräldramedverkan som möjligt.

Skolan genomför utvecklingssamtal där elevens individuella utveckling diskuteras och en individuell utvecklingsplan upprättas (IUP). Vid inspektionen framkom att skolan påbörjat sitt arbete med IUP och genomfört denna för ett fåtal elever. Från och med den 1 januari 2006 ställs krav på upprättande av en individuell utvecklingsplan för varje enskild elev i samband med utvecklingssamtalet. Planen skall vara ett framåtsyftande måldokument där viktiga utvecklingsområden lyfts fram. Vid utvecklingssamtalet skall läraren i en individuell utvecklingsplan skriftligt sammanfatta vilka insatser som behövs för att eleven skall nå målen och i övrigt utvecklas så långt som möjligt inom ramen för läroplanen och kursplanerna. Mot bakgrund av ovanstående vill inspektörerna framhålla vikten av att skolan intensifierar sitt arbete med att upprätta individuella utvecklingsplaner för samtliga elever.

Utvärdering av lärandet, bedömning och betygssättning

Den pedagogiska atmosfären kännetecknas av trygga, harmoniska elever i ett tillåtande pedagogiskt klimat. Elevernas kunskapsutveckling följs upp både genom utvecklingssamtal, diagnoser i svenska, engelska och matematik i årskurs 2 samt nationella prov i svenska, engelska och matematik i årskurs 5 samt sociala mål. Skolan bör dock bli tydligare i att kommunicera utvecklingen i de övriga ämnena. Skolan har ett tydligt och väl fungerande system för att både upptäcka och ta hand om elever i behov av särskilt stöd. Resultaten på de nationella proven visar att behovet vid skolan är ansenligt, vilket också bekräftas av intervjuerna.

Kvalitetssäkring och förbättringsarbete

Barn- och utbildningsnämnden antog år 2005 ett nytt kvalitetssystem för Örnsköldsviks skolor, en så kallad problembaserad skolutveckling (PBS). Metoden är under utveckling i kommunen och sker i samarbete med Karlstad universitet. Personalen arbetar med att successivt föra in den nya modellen och menar att det måste få ta tid. Som ett led i den processen har personalen fått utbildning och rektorn har haft medarbetarsamtal med personalen där de fokuserat detta uppdrag. Tanken är att kvalitetsarbetet ska ta sin utgångspunkt i de behov arbetslagen har av utveckling för att nå uppsatta mål.

Varje arbetslag utvärderar och sammanställer sina erfarenheter utifrån den probleminventering som görs. Dessa verksamhetsutvärderingar utgör sedan underlag för rektorsområdets kvalitetsredovisning. I den redovisningen går inte att utläsa i vilken mån Köpmanholmensskolan lyckats i sin måluppfyllelse. Skolan upprättar således inte en kvalitetsredovisning som innehåller en bedömning av i vilken utsträckning Köpmanholmensskolan har förverkligat de nationella målen.

Enligt författningarna skall varje skola årligen upprätta en skriftlig kvalitetsredovisning som ett led i den kontinuerliga uppföljningen och utvärderingen av verksamheten. Kvalitetsredovisningen skall innehålla en bedömning av i vilken utsträckning de nationella målen förverkligats och en redogörelse för vilka åtgärder skolan avser att vidta för ökad måluppfyllelse. I kvalitetsredovisningen skall även verksamhetens förutsättningar och arbete redovisas. Inspektörerna vill dessutom lyfta fram betydelsen av att informera och göra föräldrar delaktiga kring arbetet med kvalitetsredovisningen och dess innehåll.

Arbetslagen har identifierat ett antal problemområden och redovisat lösningsförslag. Varje arbetslag dokumenterar de lärdomar och de utvecklingsbehov de identifierat. Denna dokumentation kallas arbets-/utvecklingsplan för arbetslagen. Någon gemensam arbetsplan för hela skolan har inte inspektörerna tagit del av. Vid inspektionen framkommer att varken övrig personal, elever eller föräldrarepresentanter deltar i arbetet och erbjuds inte heller möjligheter till det.

Skolans styrning och ledning

Köpmanholmensskolan leds av en heltidsanställd rektor som ansvarar för förskola, förskoleklass, fritidshem och skola. Rektorerna ingår i en ledningsgrupp bestående av fyra rektorer och en områdeschef. Skolan är organiserad i arbetslag som rektor arbetar nära med.

Intervjuerna visar att rektorerna har kompetens och ambition att vara en pedagogisk ledare och att vistas i verksamheten så mycket som personalen önskar, men

att tiden inte räcker till. Administrativa uppgifter, rektorsutbildning och övriga möten tar mycket tid.

Inspektörerna bedömer att skolan i många avseenden har en fungerande ledning där rektorn är väl förtrogen med verksamheten och har personalens och elevernas förtroende. I vissa fall kan ambitionen om att vistas mycket i verksamheten krocka med övriga rektorsuppgifter. Utifrån vad som framkommit i denna rapport är det dock viktigt att rektorn tar ansvaret för att elever i behov av särskilt stöd får det.

Skolans kvalitetsutveckling utgår ifrån PBS, där arbetslagen själva kommer fram till vilka förbättringsområden de ska arbeta med. I arbete med kvalitetsarbetet (PBS) bör rektorn bli tydligare i att skapa en gemensam känsla för det utvecklingsarbete som pågår vid Köpmanholmenskolan.

Vid inspektionen framkommer att det finns elever placerade i kommunens resursskola. Beslut om placering i särskild undervisningsgrupp är fattat av rektorn. Dock är beslutet inte återrapporterat till styrelsen och överklagandehänvisning saknas. Skolan behöver säkerställa att regler kring delegationsbeslut följs.

Bedömning av förutsättningarna

Skolverket tar i inspektionen upp följande förutsättningar för utbildningen; tillgång till den utbildning som skall erbjudas, information om utbildningen, personalens kompetens samt tillgång till läromedel, pedagogiska material och utrustning. Nationella bestämmelser finns bl.a. i skollagen.

Tillgång till utbildning

Skolans verksamhet är organiserad i F–2 verksamheten som ligger i byggnad Holmengården. Verksamheten är organiserad i två spår, Trollskogen och Djungeln, där varje spår består av en förskoleklass och åldersblandad klass. Grupperna är flexibla och samarbetar dagligen. All personal i Holmengården ingår i ett arbetslag.

I Röda skolan ligger årskurs 3–4 och 5–6. Årskurs 3–4 är indelade i åldershomogena grupper, men arbetar tillsammans i tema och utepedagogik. Årskurs 5–6 är indelade i åldershomogena klasser. Lärarna utgör ett arbetslag, ett för vardera grupperingen. I samma byggnad ligger också skolans bibliotek samt Solrosen, vilket är särskilda lokaler för specialundervisning. Skolan har gemensamma utvecklingsområden kring vilka man arbetar tematiskt.

Inspektionen visar att eleverna överlag har god tillgång till utbildning och att skolan har goda förutsättningar att genomföra utbildning i samtliga ämnen. Inspektörerna vill dock påpeka att skolan inte genomför elevens val enligt författningens krav som betonar elevens möjligheter att fördjupa och bredda sina kunskaper i ett eller flera ämnen och där eleverna skall erbjudas ett allsidigt urval av ämnen. På Köpmanholmenskolan har tiden för elevens val istället använts till tematiska studier. Eleverna ska därför erbjudas elevens val.

Vid inspektionen framkommer att rätten till modersmålsundervisning delvis är okänd. Inspektörerna vill betona vikten av att skolan och kommunen tydliggör informationen om rätten till modersmålsundervisning så att den når berörda vårdnadshavare. Även rätten till föräldrar till 6-åringar att välja andra alternativ än förskoleklass är delvis okänd.

Vid inspektionen framkommer att en del mindre avgifter för aktiviteter och medlemskap förekommer. Det är exempelvis avgiften till klasskassan, medlemskap i Skol-IF och skoljoggen. Skolan bör uppmärksamma att även obetydliga kostnader vid enstaka tillfällen kan tillsammans innebära att enskilda föräldrar med flera barn i skolan betalar relativt stora summor till verksamheten.

Inspektionen visar att det finns elever vid skolan som efter utredning bedöms tillhöra särskolans krets, men som inte är mottagna i särskolan. Eleverna läser också för närvarande efter grundskolans timplan. Detta förhållande uppges bero på att Örnsköldsvik kommuns övergripande inställning är att skolan ska vara en skola för alla. I vissa fall kan denna policy ha motsatt verkan för enskilda elever. I det sammanhanget vill inspektörerna påpeka vikten av att skolan informerar föräldrarna om de olika alternativens förutsättningar och innehåll så att de kan göra ett så välgrundat val som möjligt.

Personalresurser

Köpmanholmenskolans tillgång till pedagogiskt utbildad personal med högskoleutbildning är i nivå med rikssnittet. Tillgången är dock något under er snittet i kommunen. För att möta skolans krav inom profilområdena, har många byggt på sin kompetens inom läsning och skrivutveckling, utepedagogik, natur och teknik för alla (NTA), våga vara musikalisk, mm. Personal som arbetar med barn i behov av särskilt stöd har lång erfarenhet inom läraryrket och också specialpedagogisk kompetens. Skolan har också tillgång till elevvårdsteam bestående av skolsköterska, kurator, skolpsykolog, studie- och yrkesvägledare samt specialpedagoger vilka delar sin tid mellan skolorna i Nätra rektorsområde. Vid intervjuer framkommer att resursbehovet är stort för barn i behov i särskilt stöd.

Läromedel, pedagogiskt material och utrustning

Elevernas tillgång till läromedel är god, men innehållet är i vissa fall föråldrat. Det är viktigt att alla elever har tillgång till modern IT-teknik, det vill säga datorer och uppkopplingar mot Internet. Vid Köpmanholmenskolan har eleverna relativt god tillgång till datorer men elevernas användning verkar variera.

Oturligt nog drabbades skolans idrottshall av skadegörelse vilket gjort den obrukbar sannolikt hela terminen. Det är därför viktigt att skolan undersöker alternativ för att säkerställa att eleverna får en varierad och fullvärdig idrottsundervisning.

Skolans matsal används också som möteslokal, musikal med mera. Vid intervjuer framkommer att både personal och elever upplever att ljudnivån är för hög. Det bör betonas att samtliga intervjuade framhåller att skolmaten är av hög klass. I övrigt är eleverna nöjda med sin utemiljö.

Datum	Ort
2007-01-31	Umeå

Gunnar Swenson
Anders Nylander